

ИМА ЛИ ЕКОЛОГИЧНО СПОКОЙСТВИЕ В РУСЕ?

В края на месец септември 1990 г. във в. „Вечерни новини“ бе отпечатана статия на академик Георги Близнаков, третираща екологичните проблеми на гр. Русе. Тъй като статията не получи обществен отзвук в града, разрешавам си чрез страниците на общинския вестник да споделя някои мисли във връзка с този проблем. От началото на екологичната трагедия изминаха доста години. Оказва се, че обстановката в града се влошава все повече и повече, въпреки намалението на хлорното замърсяване. И най-страшното е, че нашите институции за контрол на замърсяването не са в състояние да установят точните замърсители в атмосферата над града от трансграничния пренос. Съществуват „десетки и стотици замърсители“, които според акад. Близнаков са с различно, чес

СПЕЦИАЛИСТЪТ КОМЕНТИРА

то много опасно действие по химичен състав, но за анализ и дума не става. Провеждани те анализи често свидетелстват за нормална обстановка и това кара румънските експерти ехидно да се усмихват, тъй като те добре знаят за нашата безпомощност и непрекъснато я подсилват с липсата на точна информация за разширяващия се синтез на производство. За полимерните продукти се плаща скъпо на външния пазар, а на Румъния също ѝ трябва валута, независимо на каква екологична цена е получена. Русе продължава да се обгазва вече помалко с хлор и повече с по-страшни и човекоопасни замърсители. Кой са те и какво действие имат, още никой не иска да ни каже. И русенецът е принуден да живее в неизвестност.

От няколко неофициални източници се знае (а това са хора, посетили комбината край Гюргево), че се синтезира епихлорхидрин. Тази суровина, използвана за епоксидни смоли, може да се получи от пропилен и от фосген. Дано да не е по втория начин, защото както знаем, фосгенът е първото бойно отровно вещество. При хронично въздействие епихлорхидринът предизвиква дегенеративни и възпалителни изменения в бронхите и бъбреците, действува дразнещо на очите и кожата.

Акад. Близнаков пише за производство на вулканти по системата „кайтокс“. Това се потвърждава и от участниците в смесените експертни комисии. Вулканти са компоненти, масово използвани на външния пазар. У нас те

не се синтезират и по линия на СИБ се е предвиждал техният внос от северната ни съседка. Вулканти са доста разнообразни и дано посетителите заводите имат точна информация кои вулканти се произвеждат, защото не е едно и също токсикологичното им въздействие върху човека. Неозонът предизвиква, например, дегенеративни изменения в бъбреците и черния дроб. Вулканти са каптакс и алтакс, въздействуват чрез главоболие, болки в жлъчната област, хронични заболявания на дихателните пътища, склерози около стените на кръвоносните съдове. Много опасен замърсител е и тиурамът, който освен отпаднаlost, сънливост, главоболие, сърцебиене и кожни обриви, повишава чувствителността на организма.

Няма да бъде коректно, ако не се обърне внимание и на нашите русенски замърсители. Силно токсичен е, например, фталовият анхидрид, синтезиран във фирма „Гаврил Генов“. Той дразни слизестата обвивка на горните дихателни пътища. В неголяма степен предизвиква нарушения върху централната нервна система, бъбреците, периферните кръвоносни съдове. При вдишването му се появяват отоци, гноини възпаления, сълзотечение.

Поради неефективно действие на улавящата система във фирма „Петър Караминчев“ в атмосферата се отделят пластификаторни аерозоли. Тук ни помага факторът, че освен фосфатните пластификатори, другите видове, използвани в големи количества, според литературните източници, са с много слабо изразено токсично действие.

Не мога да коментирам действието на другите хлорорганични съединения, произвеждани в Гюргево, тъй като нито акад. Близнаков, нито ХЕИ и РИОПС са в състояние да ги изброят. Трудността се предизвиква не само от липса на информация, лабораторна техника и методика, но и от сложността на допълнителните процеси, протичащи под въздействието на атмосферната среда.

Каква ще бъде тогава нашата надежда? Изясняване на точната картина на замърсяването и точното ѝ регистриране!

А по-нататък... по-нататък, за съжаление, е трудно да се направи някаква прогноза, защото румънската икономика е също в криза и едва ли ще се тръгне към промяна на оборудване и технологии.

Инж. Радосвета **СТОЯНОВА**
от Дружеството на химиците
в Русе